

1. ԲԱՆԱՀՅՈՒՄՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Ժողովրդական բանահյուսությունը իբրև մարդու հոգևոր գործունեության առանձնահատուկ ձև: Բանագիտության առարկան և խնդիրները:

Բանահյուսության ծագման տեսությունը: Բանահյուսությունն իբրև սինկրետիկ-համադրական արվեստ:

Բանահյուսական ստեղծագործությունների հիմնական հատկանիշները: Ժողովրդական բանահյուսության հանրային բնույթը. նրա պատմական և կենցաղային հիմքերը. ավանդման բանավոր եղանակը. ավանդականությունը. ավանդականության միասնությունը հանպատրաստի հորինվածությունը: Բանահյուսական ստեղծագործությունների տարբերակայնությունը. նրա կապը բանավոր բնույթի և կատարման հետ:

Ինվարիանտի հասկացությունը: Ժողովրդական բանահյուսության սոցիալական բնույթը: Ժողովրդական բանահյուսությունը իբրև պատմական կարգի երևույթ: Բանահյուսության տեղը նախնադարյան մարդու կրոնա-ժիսական գործունեության համակարգում. Բանահյուսության մեջ արտացոլված վաղնջական մտածողության, սոցիալական հարաբերությունների, ազգագրական երևույթների ձևերը: Բանագիտությունն իբրև գիտություն, նրա տեղը այլ գիտությունների համակարգում: Արդի բանագիտության հիմնական ուղղությունները. Բանասիրական, ազգագրական, պատմա-սոցիոլոգիական, արվեստագիտական երաժշտագիտական:

Բանահյուսության ուսումնասիրման մեթոդները^a պատմա-համեմատական, համակարգային, կոմպլեքսային ուսումնասիրման, կառուցվածքանշանային: Բանահյուսության բանահավաքչական հետազոտությունները. նյութերի հավաքման և մշակման մեթոդիկան: Բանահյուսության ստադիալ հետազոտության սկզբունքը և պարբերացման խնդիրները: Բանահյուսության դասակարգումը. բանահյուսական ստեղծագործու-

թյունների համակարգման սկզբունքները. տեսակների և ժանրերի բաժանումը: Ժանրի հասկացությունը և հիմնական հատկանիշները բանահյուսության մեջ: Բանահյուսության ժանրային կազմը: Տարբեր ժանրերի ճակատագիրը. որոշ ժանրերի մահացման և որոշ ժանրերի գոյատևման ու արդյունավորման պատճառները: Նոր ժանրերի գոյացումը իբրև հասարակության սոցիալական զարգացման արդյունք: Երաժշտական, դրամատիկական, խաղային պահերը տարբեր ժանրերի կատարման ժամանակ: Ժողովրդական կատարողների տիպերը, նրանց անհատական վարպետությունը: Հանրային ստեղծագործության հարաբերակցությունը կատարման անհատական բնույթի և պրոֆեսիոնալիզմի հետ, ավանդականություն և հանպատրաստի հորինում: Բանահյուսական ստեղծագործությունների պոետիկան: Եղանակի դերը երաժշտական ֆոլկլորում: Կայուն և փոփոխական տարրերը բանահյուսության մեջ. նրանց համադրությունը տարբեր ժանրերում: Տիպական տեղիների և հարակա մակդիրների դերը: Ժանրերի թափանցման և փոփոխության աստիճանը, նրանց փոխազդեցությունը և փոխներգործությունը: Ժանրային անցումների երևույթի գոյությունը: Հարակցումներ:

Բանահյուսություն և ազգագրություն:

Բանահյուսության փոխհարաբերությունը ժողովրդական մշակույթի մյուս ձևերի հետ (ծեսեր, պարարվեստ, կիրառական արվեստ, նկարչություն և այլն): Բանահյուսությունը և պրոֆեսիոնալ արվեստը (գրականություն, երաժշտական ստեղծագործություն, թատրոն, կինո, ռադիո, հեռուստատեսություն, կրկես, էստրադա):

2. ՀԱՅ ԲԱՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

Բանագիտության պատմական զարգացման հիմնական փուլերը

Ժողովրդական բանահյուսության ստեղծագործությունների նկատմամբ գիտաաղբյուրագիտական շահագրգռությունների երևան գալը Հայաստանում 5-րդ դարի կեսերին: Բանավոր ավանդությունը իբրև երկրի և

Ժողովրդի մասին պատմության աղբյուր (Ագաթանգեղոս, Բուզանդ, Խորենացի): Բանահյուսական ստեղծագործությունների գրառումն ու վերամշակումը միջնադարում (12-17-րդ դդ.): Հանելուկների (Ն. Շնորհալի), առակների (Վ. Այգեկցի) և հայրենիների ժողովածուների կազմման սկզբունքները: Բանահյուսական ստեղծագործությունների նկատմամբ գիտական նոր վերաբերմունքի առաջացումը 19-րդ դարի առաջին կեսերին: Խ. Աբովյանի իբրև բանահավաք: Ժողովրդագիտակա նյութերը արևմտաեվրոպացի ճանապարհորդների նոթերում (Ֆ. Բոլենշտետ, Կ. Հաքստհաուզեն և ուրիշներ): Խ. Աբովյանի և Պ. Պռոշյանի վերաբերմունքը բանահյուսության և ժողովրդական լեզվի նկատմամբ:

Բնագիտության, իբրև գիտության առաջացումը 19-րդ դարի սկզբներին: Ռոմանտիզմի գաղափարների և համեմատական լեզվաբնության նվաճումների ազդեցությունը բնագիտության պատմության սկզբնական փուլերի վրա:

Յա. Գրիմի բանագիտական հետազոտությունների մեթոդաբանությունը:

<<Առասպելաբանական դպրոցի>> սկզբնաորումը և նրա ներկայացուցիչները Արևմտյան Եվրոպայում և Ռուսաստանում: Առասպելաստեղծման պրոցեսի խնդիրը Մաքս Մյուլլերի աշխատություններում:

Հայ բանագիտական մտքի սկզբնավորումը 19-րդ դարի կեսերին: Մ. Էմինը և Հ. Գաթրրաճյանը իբրև հայ հին բանահյուսության և առասպելաբանության գիտական հետազոտության հիմնադիրները. նրանց աշխատությունների տեսական և մեթոդաբանական հիմնաբնությունները (<<Վեպք հնոյն Հայաստանի>>, <<Պատմության հայ մատենագրություն>>): Ստ. Պալասանյանը իբրև հայ հին բանահյուսության հետազոտող և ռուսական <<առասպելաբանական դպրոցի>> ազդեցությունը նրա վրա:

Հեղափոխական-դեմոկրատ Մ.Նալբանդյանը բանահյուսության մասին (<<Կրիտիկա>>, <<Սոս և Վարդիթեր>>):

Բենֆեյի <<փոխառությունների տեսության>> սկզբնավորումը 1850-ական թթ. այդ տեսության ուժեղ և թույլ կողմերը:

19-րդ դարի 70-ական թվականները իբրև նոր դարագլուխ հայ բանագիտության պատմության մեջ: Գ. Սրվանձտյանը որպես ժողովրդագիտական հուշարձանների սիստեմատիկ գրառման և հրատարակման հիմնադիր-առաջամարտիկ:

Բանահյուսական և ազգագրական նյութերի գրառման, հրատարակման և ուսումնասիրման աշխուժացման ու վերելքը 19-րդ դարի վերջին քառորդում (Բահաթրյաններ, Միանսարյան, Մ.Աբեղյան, Ա.Սեդրակյան, Տ.Նավասարդյան, Գ.Տեր-Ալեքսանդրյան, Հ.Ճանիկյան, Հ.Ալահվերդյան, Գ.Հովսեփյան, Ս.Հայկունի, Գ.Շերենց, Ե. Լալայան):

Տ. Նավասարդյանը բանահավաք և հրատարակիչ:

Գր. Խալաթյանցի <<ծրագիր հայ ազգագրության>>-ը (1887թ.) և ժողովրդագիտական նյութերի հավաքման նկատմամբ գիտական մոտեցման նրա պատմակազմակերպչական նշանակությունը:

Ս. Հայկունին բանահավաք:

<<Մարդաբանական ուսմունքի>> սկզբնավորումը 19-րդ դարի վերջերին Արևմտյան Եվրոպայում. Թեյլրի և Լանգի <<Սյուժեների ինքնագոյացման տեսությունը>>, Զ. Ֆրեյզերի <<Ոսկե ընձյուղ>> աշխատությունը:

<<Պատմական դպրոց>> իբրև գերիշխող ուղղությունը 19-րդ դարի 90-ական թթ.ուս բանագիտության մեջ Վս. Միլլերի <<Ակնարկներ ուս ժողովրդական բանահյուսության>> աշխատությունը պատմաբանահյուսական քննությունների տեսական հիմունքների ու եղանակները. Բանահյուսության դասակարգայնության խնդիրները. <<Պատմական դպրոցի>> շուրջը ծավալված հետագա բանավեճերը:

Մ. Աբեղյանը բնագետ, գրապատմական և պատմա-բանասիրական տեսությունները (<<Հայ ժող. առասպելները>>, <<Հայ ժողովրդական

վեպը>>, <<Հայ վիպական բանահյուսություն>>), քնարական բանահյուսության հետազոտման եղանակները:

Ե. Լալայանը ժողովրդագետ և ժողովրդագիտական նյութերի հրատարակիչ. <<Ազգագրական հանդեսը>> և նրա գիտա-պատմական նշանակությունը:

<<Բյուրական>> շաբաթաթերթը և <<Էմինյան ազգագրական ժողովածու>> իբրև ժողովրդագիտական նյութերի պարբերականները:

<<Ֆիննական դպրոցը>> և նրա <<աշխարհագրական-պատմական>> մեթոդները. բանագետների միջազգային ֆեդերացիայի (FFC) ստեղծումը.

Ա. Աստնեի <<Հեքիաթների սյուժեների նշացանկը>> և նրա մշակումն ու կիրառումը Ն. Անդրեևի կողմից ռուսական հեքիաթների նկատմամբ:

Բանահյուսական նյութերի կարգավորված արշավախմբային գրառումները 20-30-ական թվականներին:

Սոցիալ-պատմական մոտեցումը բանահյուսության նկատմամբ, իբրև 20-30-ական թթ. սովետական բանագիտության զարգացման գլխավոր ուղղություն:

Մ. Աբեղյանի նոր շրջանի բանագիտական գործունեությունը (Հին գուսանական-ժողովրդական երգերի ժող. խաղիկների, <<Սասնա ծռերի>> ուսումնասիրությունն ու գիտական հրատարակությունը):

Կ. Մելիք-Օհանջանյանի բանահավաքչական-բանագիտական գործունեությունը: <<Պատմական>> և <<Մարդաբանական>> դպրոցների քննադատությունը, պայքար <<գռեհիկ սոցիոլոգիզմի>> տեսության դեմ: Բանահյուսական ժանրերի համահավաք գիտական և հանրամատչելի ժողովածուների հրատարակության հիմնադրումն ու վերելքը:

Հ. Օրբելու բանագիտական աշխատությունները:

Ա. Ղանալանյանի բանահավաքչական-բանագիտական գործունեությունը:

ժող. Բանահյուսության և գեղ. գրականության փոխառնչությունների բանագիտության մեջ (Ա. Ղանալանյան, Ա. Նազինյան):

Գր. Գրիգորյանի աշխատությունները ժողովրդական վեպի և պատմա-երգային բանահյուսության հետազոտման շուրջ:

Ա. Նազինյանի աշխատությունները և <<Հայ ժողովրդական հեքիաթների>> համահավաք բազմահատորյակը:

Ս. Հարությունյանի բանագիտական աշխատությունները:

<<Սանա ծռերի>> նոր գրառումների աշխուժացումը 70-ական թթ. և նոր գրառումների հրատարակությունները:

Բանահյուսության սիստեմավորման նոր մեթոդները և սիստեմային հետազոտության փորձերը 70-ական թվականների:

3. ՀԱՅ ԲԱՆԱՀՅՈՒՍՈՒԹՅԱՆ ԺԱՆՐԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ

Ա. Ծիսական բանահյուսություն

Ժողովրդական ծեսերը կենցաղում. ծեսերի տեսակներն ու ժող. բանահյուսությունը:

1. Հմայական բանահյուսություն

Կենցաղային հմայություն, նրա ծագումն ու տեսակները:

Խոսքը որպես հմայական արարողության կարևոր բաղադրիչ:

Հմայական բանաձևերի տեսակները (անեծքներ, օրհնանքներ, երդումներ, աղոթքներ): Անեծքների և օրհնանքների ժանրային նկարագիրը, նմանություններն ու տարբերությունները, նրանց տիպաբանությունը, իմաստային և կիրառական խմբերը: Անեծքների ու օրհնանքների կիրառումը հնում և ուշ շրջանի ժողովրդական կենցաղում: Երդումներ. նրանց կառուցվածքն ու տեսակները, հին և նոր կիրառությունները: Հմայական աղոթքներ. նրանց կառուցվածքն ու տիպաբանությունը: Աղոթքների տեսակները ըստ կիրառությունների (չար աչքի, հիվանդության, ծննդյան և այլն): Հին և նոր (քրիստոնեական) հավատալիքների զուգորդումը հմայական աղոթքներում: Աղոթքների կապը պարականոն զրույցների

հետ: Կատարման բնույթն ու պայմանները: Աղոթքների գրավոր գրանցումը և կիրառությունները (հմայիլներ, ախթարքներ և այլն):

2. Տոնական բանահյուսություն

Տոնական բանահյուսության կապը տարեշրջանի բնական ցիկլերի և երկրագործական-արտադրական ծիսական կենցաղի հետ: Ծիսական արարողությունների նշանակությունն ու տիպաբանությունը: Հին հավատալիքների և քրիստոնեական կրոնի տարրերի համադրումը տոնական ծիսակարգում: Տոնական երգերի և խաղերի դասակարգումը:

Ծննդյան և նոր տարվա ծեսեր. տնից-տուն կամ երդիկից-երդիկ շրջելը, ավետիս տալը և մթերք հավաքելը: Ավետիսի երգերի և ծեսերի տեղական-աշխարհագրական տարատեսակները: Ավետիսի երգերի բանաստեղծական կառուցվածքը, ոճը և բովանդակությունը, բանաստեղծական պատկերների սիմվոլիկան:

Բարեկենդանի ծեսերի և գվարճությունների իմաստը և տեսակները: Տերընդեզի երգեր և բանաձևեր:

Համբարձման ծիսական արարողությունները իբրև ջրի և ծաղկի տոնի վիճակահանություն կամ բախտագուշակում: Վիճակի երգեր, ոճը, կառուցվածքը, բովանդակությունը:

Վարդավառի ծիսական արարողությունները, դրանց իմաստը և տեսակները: Վարդավառի երգեր կամ բանաձևեր:

3. Ընտանեկան-ծիսական բանահյուսություն

ա) Հարսանիք. Հայկական հարսանեկան արարողությունների հիմնական պահերը: Յուրաքանչյուր պահի համար կատարվող բանահյուսական ստեղծագործությունները: Հարսանեկան երգեր, նրանց տեսակները ըստ ծիսական արարողության պահերի և գլխավոր անձանց, այդ երգերի բովանդակությունը և կատարման ժամանակը. երգերի սիմվոլիկան: Խաղային գործողությունները հարսանիքում, իմաստն ու տեղը հարսա-

նեկան ծիսակարգում: Կենացները և բարեմաղթության բանաձևերը հարսանիքի ժամանակ:

բ) Թաղման արարողությունները. Ողբի և ողբերգերի սոցիալ-կենցաղային բնույթը և դրանց տեղը թաղման արարողություններում: Սգերգերի տիպերը հնից մինչև նորերս (հայրեններ-անտունիներ, սովորական ողբերգեր): Ողբերգերի բովանդակության տիպային-ավանդականը և կոնկրետ-իրադրականը: Ողբերգերի էմոցիոնալ-զգայական հագեցվածությունը. դրանց ավանդական բանաստեղծական սկսվածքը (հորինվածք, սիմվոլիկա, համեմատություն, կրկնություններ, մակդիրներ և հանպատրաստից հորինումներ): Ձայնարկուներ կամողբասացներ:

Արտածիսական ողբերգեր, դրանց տարատեսակները (զինվորի, պանդխտության, բաժանման), նման ողբերգերի ծագման կոնկրետ իրադրությունները: Արտածիսական ողբերգերի նմանությունն ու տարբերությունը ծիսականներից (թաղման, հարսանիքի):

բ) Վիպական բանահյուսություն

Հին առասպելներ - Հին առասպելաբանության բնորոշումն ընդհանրապես: Հայկական դիցարանը, կրած պատմական փոփոխություններն ու առանձնահատկությունները: Առասպելներ հայկական ցեղային աստվածությունների մասին (Հայկ, Արամ): Առասպելներ հին աստվածությունների մասին (Արա Գեղեցիկ, Վահագն, Միհր): Առասպելներ դյուցազունների մասին (Արտավազդ, Տորք Անգեղյա, Տիգրան): Առասպելներ սրբազան երկվորյակների մասին: Առասպելաբանական և պատմական տարրերի համադրումն ու համաձուլումը հայ հին առասպելաբանության մեջ: Ընդհանուր առասպելաբանականն ու կոնկրետ պատմականը: Հայ հին առասպելաբանության առանձնահատկությունները: Հին առասպելների պոետիկան (հորինվածք, վիպական կրկնություններ, մակդիրներ, ժող. ստուգաբանություններ, վիպական պատկերներ, գրական վերամշակումներ): Հին առասպելների աղբյուրները Մ.Աբեղյանի աշխատությունների

նշանակությունը հին առասպելների պատմաաղբյուրագիտական և բանագիտական ուսումնասիրման բնագավառներում:

2. Ավանդություններ և ավանդական գրույցներ

Ավանդությունների և ավանդական գրույցների բնորոշումը: Պատմական և ստուգաբանական ավանդություններ: Վարքաբանական ավանդագրույցներ նվիրված պատմական կամ լեգենդար անձանց: Քրիստոնեական լեգենդներ և սնահավատական գրույցներ: Չգիտակցված գեղարվեստական ստեղծագործության առանձնահատկությունները ավանդություններում և ավանդագրույցներում: Պատմական անձանց և իրադարձությունների մասին ավանդություններն իբրև դրանց ժողովրդական գնահատման և մեկնաբանման արտահայտություններ: Քրիստոնեական ավանդագրույցների կապը պարականոն և կանոնիկ գրականության հետ: Սնահավատական գրույցների կապը հին առասպելաբանական պատկերացումների և ոգիների մասին ժողովրդական հավատալիքների հետ: Ավանդությունների և ավանդական գրույցների համակարգման խնդիրը սովետական և համաշխարհային գիտության մեջ: Կատարված հետազոտությունների ուղղությունը, բանահավաքչական գործի և հրատարակության վիճակը:

3. Ժողովրդական վեպ (էպոս) - Ժողովրդական վեպի բնորոշումը: Ժողովրդական վեպի պատմական զարգացման էտապներն ու տեսակները: **Հայ հին ժողովրդական վեպերը** (<<Վիպասանք>>, <<Պարսից պատերազմ>>, <<Տարոնի պատերազմ>>) և նրանց առանձնահատկությունները: Առասպելականի և պատմականի համադրումը <<Վիպասանքում>>. հորինվածքը, վիպականցիկները և կերպարները <<պարսից պատերազմի>> հորինվածքը, մասերը բանաստեղծական հատկանիշները, գաղափարական բովանդակությունը. Վիպականի և պատմականի հարաբերությունը: Պարսից պատերազմի կապն ու հարաբերությունը <<Տարոնի պատերազմի>>: <<Տարոնի պատերազմի>> վիպականագեղարվեստական

առանձնահատկությունները, գաղափարական բովանդակությունը: Հայ հին ժող. վեպերը իբրև հայկական վիպական ավանդության պատմական զարգացման տարբեր աստիճաններ: Հին վեպերի աղբյուրները, գիտական հետազոտությունները:

<<**Սասնա ծռեր**>>. բնույթն ու հատկանիշները: Վեպի տիպաբանական խմբերը (Մոկաց և Մշո). Վեպի կառուցվածքը, հորինվածքը, գլխավոր կամ կայուն միջադեպերը, հերոսների գեղարվեստական կերպավորման հատկանիշները, կայուն մակդիրները և դրանց արժեքը, երգային հատվածները, դրանց տեղ ու դերը: Վիպական գլխավոր հերոսների բնութագրումը, նրանց ազգակցական հարաբերությունը, նմանություններն ու տարբերությունները: Վեպի գլխավոր սոցիալ-քաղաքական կոնֆլիկտը, առասպելաբանական, պատմական և կենցաղային բաղադրիչները, դրանց վիպական հարակցումները: Վիպական հերոսների հարաբերակցությունը առասպելական հերոսների, վիպական դրվագներին՝ առասպելաբանականի հետ: Վիպական հերոսների և միջադեպի հարաբերակցությունը պատմական անձանց և իրադարձությունների հետ: Վեպի պատմաաշխարհագրական գլխավոր տեղավայրերը և դրանց փոփոխությունները վեպի տեղաշարժման հետ: <<Սասնա ծռերի>> կայն ու հարաբերությունը հին հայկական վիպական ավանդության հետ, գրառման և հրատարակության պատմության հիմնական փուլերը, գլխավոր հրատարակություններն ու հրատարակողները, համահավաք բնագիրն ու թարգմանությունները: Վեպի հետազոտման էտապները, գիտական տարբեր ուղղությունները և տարբեր տեսակետներն ու բանավեճերը (Մ.Աբեղյան, Ստ. Կանայան, Բ. Խալաթյանց, Կ. Մելիք-Օհանջանյան, Հ.Օրբելի, Գր. Գրիգորյան):

4. **Վիպական-պատմական երգեր** - Վիպապատմական երգերի առանձնահատկությունները: Հայկական վիպական երգերի ծագումն ու զարգացումը: Հայկական դասական վիպապատմական երգերը (<<Լևոնի

երգը>>, <<Կարոս խաչ>>, <<Նարեկացի>>, <<Ասլան աղա>>, <<Մոկաց Միրզա>>) և գեղարվեստական առանձնահատկությունները: Նոր շրջանի վիպական-պատմական երգերը նշանավոր անձանց և իրադարձությունների մասին (<<Հասան ղալա>> և ազգային-ազատագրական պայքարի հերոսներ և դրվագներ): Տեղական վիպական կենցաղային երգեր: Վիպական դասական երգերի կապն ու հարաբերակցությունը ժողովրդական վեպի հետ:

5. Վիպական-պատմողական արձակ

Բանավոր պատմողական արձակի տեսակները, նրանց փոխադարձ կապը, ընդհանրություններն ու տարբերությունները (հեքիաթ, առակ, անեկդոտ): Բանավոր պատմողական արձակի նյութերի հավաքումը, հրատարակումն ու հետազոտումը Հայաստանում (Գ.Սրվանձոյան, Տ.Նավասարդյան, Ս.Հայկուհի, Եր. Լալայան և ուրիշներ):

Ա. Հեքիաթ – Ընդհանուր սահմանումն ու բնութագրումը: Հեքիաթի հիմնական տեսակները՝ հրաշապատում և իրապատում: Այլ ենթատեսակները՝ նովելիստական-արկածային, կոմոպլատիվ: Հեքիաթների հիմնական տիպերը, սյուժեներն ու մոտիվները: Հեքիաթային կերպարներ և պերսոնաժներ: Հրաշապատում հեքիաթների դիցաբանական, պատմական արմատները: Իրապատում հեքիաթների դիցաբանական, պատմական արմատները: Իրապատում հեքիաթների սոցիալական ֆունկցիան: Հեքիաթների ձևաբանական-կառուցվածքային ընդհանրություններ. Ազգային ռեպերտուար, նրա կապը միջազգայինի հետ: Հեքիաթների տիպերի-սյուժեների ուղեցույցներ (Ա.Սարնե, Ս. Թոմպսոն, Ն. Անդրեև, Էբերհարդ-Բորաթավ, Յու. Կրիժանովսկի և այլն), դրանց որոշ պայմանականությունը: Հեքիաթների արվեստն ու արտահայտչական միջոցները: Հեքիաթների հետազոտության մեթոդներն ու եղանակները (տիպաբանական, պատմա-համեմատական, ռեզիոնալ, թեմատիկ, ձևաբանական-կառուցվածքային և այլն):

Բ. Առակ - Ընդհանուր սահմանումը և բնութագրումը: Տեսակները՝ կենդանիների մասին հեքիաթ-առակներ և ոչ կենդանական առակ-գրույցներ: Հայկական միջնադարյան առակներ (Գոշ, Այգեկցի, <<Աղվեսագրքերի>> ձեռագրային և տպագիր ժողովածուներ):

Միջնադարյան առակների ժողովրդական ակունքները և փոխադարձ ներթափանցումներ, նրանց կապը բանավոր տարածվող ու կենցաղավարող առակների միջև: Կենդանական և բուսական պերսոնաժները առակներում, նրանց փոխհարաբերությունները միմյանց և մարդկային պերսոնաժների հետ: Առակների այլաբանությունը, դրա բարոյախոսական իմաստն ու ֆունկցիան: Առակ-առած կապերն ու փոխհարաբերությունները: Բանահյուսական բանաձևերը առակներում:

Գ. Անեկդոտ- Ընդհանուր բնութագիրը: Տեսակներն ու խմբերը ըստ բնագավառների օբյեկտների, պերսոնաժների, կառուցվածքի և այլն: Անեկդոտների ձևափոխումն ու փոխանցումը ժամանակի և տարածության մեջ: Ժողովրդական սատիրան և հումորը անեկդոտներում, հասարակական կյանքի ու կենցաղի անմիջական արձագանքումները անեկդոտներում: Տեղական զվարճախոսները, նրանց հորինածն ու նրանց շուրջն ստեղծված ու նրանց վերագրված անեկդոտների շարքերը: Անեկդոտները որպես ժողովրդական ժամանցի նյութ և միջոց:

Գ. Քնարական բանահյուսություն

Քնարերգությունը որպես գեղարվեստական ստեղծագործության սեր: Ժողովրդական քնարական երգերի տեսակներն ու դասակարգում: Քնարական երգերի ուսումնասիրման փորձերն ու մոտեցումները: Քնարական երգերի ծագումը:

Գեղջկական քնարական երգերի տեսակները

Աշխատանքային երգեր, բնորոշումը, ծագման և զարգացման տեսությունը: Աշխատանքային երգերի տեսակներն ըստ աշխատանքի բնույթի և կիրառության: Աշխատանքի գործիքների, անասունների և մարդու

արտացոլումն ու գնահատումը, սոցիալական մոտիվներն ու կրոնական հավատալիքները: Արվեստի առանձնահատկություններն ու արտահայտչական միջոցները: Աշխատանքային երգերի գրառման հրատարակման և ուսումնասիրման պատմությունը:

Խաղիկներ, ժանրային բնույթն ու հատկանիշները, թեմատիկայի ընդարձակություն, կապը արդիականության հետ: Խաղիկների տիպաբանական տեսակները, բանաստեղծական հորինվածքը, տաղաչափական հատկանիշները: Խաղիկներն իբրև քնարական երգերի տարրեր, խաղիկների զարգացումը կցումով և աճումով: Մեծ երգերի զարգացումը խաղիկներից հարադրումով և վերամշակումով: Կրկնակների դերը խաղիկներում: Խաղիկների բովանդակությունը. սիրո, բնության, աշխատանքի, սոցիալական և կենցաղային հարաբերությունների, մարդու արտաքինի և ներքինի արտացոլումը: Խաղիկների կատարման եղանակները (պարեզ, խմբեզ, զուգեզ): Խաղիկների գրառման, հրատարակման և ուսումնասիրման պատմության գլխավոր փուլերը:

Քաղաքային քնարական երգերի տեսակները:

Հայրեններն ու անտունիները իբրև հին քաղաքային երգեր. Անվանումների ստուգաբանությունն ու իմաստը: Հայրենների կառուցվածքը, տաղաչափական հատկանիշները, լեզուն, ոճը, տարբերակները, տողերի և տների շարժունություն, տաղաշարքեր: Հայրենների կապը ուշ շրջանի ժողովրդական երգերի հետ (ոճարտահայտչական միջոցներ, կնոջ արտաքինի, ժողովրդական կենցաղի նկարագրություն): Հայրենների հնությունը, իբրև հին գուսանական երգեր: Հայրենների բովանդակության և արվեստի հարատևումը անտունիների մեջ: Հայրենների և անտունիների բովանդակությունը (սիրո, ուրախության, հարսանիքի, պանդխտության, օրորոցի, լացի). միջնադարյան քաղաքային կենցաղի, սոցիալական կյանքի, մարմնական սիրո վայելքի, եկեղեցուն հակադրվող աշխարհիկ զգացումների և մտածողության, աշխարհիկ կյանքի քարոզի մոտիվները:

Հայրենների հրատարակության և ուսումնասիրման պատմությունը <<Քուչակյան երգերի տեսությունը>>, հակադիր տեսակետներ (Ա. Տևկանց, Ա. Չոպանյան, Մ. Աբեղյան): Մ. Աբեղյանի ուսմունքը գիտական-բանասիրական արժեքը:

Նոր քաղաքային երգեր և նրանց հատկանիշները: Քաղաքային երգերի կապը աշուղական և արվեստավոր հորինողների երգերի հետ:

<<Ռաբիսային երգեր>>

Հայկական այլ սոցիալական խմբերի քնարական երգեր, պանդխտության, զինվորի, հայդուկի, կալանավորի երգեր. դրանց մեջ արտացոլված հիշյալ խմբերի ներկայացուցիչների աշխատանքի, կենցաղի պայմանները, աշխարհայացքն ու զգացմունքները: Ժողովրդական երգերի կատարման կոլտուրան. ժողովրդական երգիչներ, նրանց վարպետությունը, կատարման տարբեր տեղական ոճեր: Քնարական ավանդական բանահյուսության կատարման ժամանակակից ձևերը:

Օրորոցային և մանկական երգերը, որպես քնարական բանահյուսության հատուկ բնագավառ: **Մայրության և մանկատաճության երգեր**, հորինված մեծահասակների կողմից ամենակրտսեր տարիքի երեխաների համար, իբրև արտահայտություն ժողովրդական մանկավարժության: Հիմնական տեսակները. օրորոցայիններ, մանկախաղաց երգեր, մանկական քայքի և լոգանքի երգեր. դրանց կենցաղային ֆունկցիան, կատարման ձևերը. յրոցային երգերի բանաստեղծական համակարգի առանձնահատկությունները, երգերում արտահայտված հիմնական գաղափարները:

Մանկական երգեր, հորինված և կատարված մանուկների կողմից: Մանկական երգերի հիմնական տեսակները. խաղերգեր (հաշվերգեր, ձեռնախաղի երգեր <<Խնամոցիկի>> երգեր, խաղավարտի երգեր), ծաղրերգեր, դրանց կենցաղային նշանակությունը, կապված որոշակի խաղային գործողությունների հետ: Բնության երգեր, նվիրված երկնային լուսատուներին և կենդանիներին. դրանց բովանդակությունը և արվեստը:

Ծիսական երգեր, որոնք կատարվում են մանուկների կողմից տարեմուտին, ծննդյան, գատկին, երաշտի ժամանակ: Ծիսական արարողությունների իմաստը ըստ երգերի բովանդակության: Օրորոցային և մանկական երգերի գրառման, հրատարակման և ուսումնասիրման պատմությունը:

Դ. Առածաբանություն - Հասկացություն առածաբանության մասին իբրև լեզվական-բանախյուսական երևույթի: Առածաբանության տարրերը (շուտասելուկներ, ծաղրերգեր, խրատներ կայուն դարձվածներ):

Առածներ և ասացվածքներ

Առածների բնորոշում, իբրև բանախյուսական և լեզվական երևույթ: Առածների և ասացվածքների նմանություններն ու տարբերությունները: Պատմական իրականություն, վերաբերմունքի, փիլիսոփայության, սոցիալական տարբեր խմբերի բարոյախոսության արտացոլումը առած-ասացվածքներում: Առած-ասացվածքների հավաքման և հրատարակման պատմությունը: Հիմնական հրատարակություններն ու ուսումնասիրությունները: Առած-ասացվածքների դասակարգման խնդիրները: Այբբենական, թեմատիկ և կառուցվածքային համակարգման եղանակները: Առած-ասացվածքների պատկերավոր լեզուն, այլաբանությունը, ռիթմական և հնչյունական կառուցվածքը, ավանդականությունը և նրա համալրման ուղիները: Առած-ասացվածքները ժողովրդական բանավոր ավանդության մեջ, դրանց ներթափանցումը բանախյուսական մյուս տեսակների և գրականության մեջ:

Հանելուկներ

Հանելուկների բնորոշումը որպես բանախյուսական առանձնահատուկ տեսակ: Հանելուկները հնագույն ծիսակարգում և բանախյուսական տեսակներում: Հանելուկների ծագման մասին եղած կարևորագույն տեսակետները: Հանելուկների հասարակական և կենցաղային կիրառությունները տարբեր ժամանակներում: Հասարակական գիտակցության զարգացման տարբեր փուլերի անդրադարձումը հանելուկներում:

Հանելուկների դասակարգման տարբեր եղանակները (ըստ լուծման առարկաների, ըստ բանաձևերի, ըստ բանաձևերում անդրադարձված առարկաների հատկանիշների): Բուն հանելուկների առանձնացումը գրույց-հանելուկներից, խնդիր-հանելուկներից, պատկեր-հանելուկներից և այլն: Հանելուկների կազմությունը, պատկերավորման համակարգը, ուժը ու ոտանավորը: Հանելուկների կապը բանահյուսական մյուս տեսակների հետ (առած, երգ, հեքիաթ): Հանելուկների առարկայական աշխարհը: Ժողովրդական կյանքի և կենցաղի տարբեր կողմերի անդրադարձումը հանելուկներում:

Հայկական հանելուկների գրառման հրատարակման և ուսումնասիրման պատմությունը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Աբեղյան Մ., Երկեր, հատ. 1-7, Ե., 1966-1976:
2. Գրիգորյան Ռ., Հայ ժողովրդական օրորոցային և մանկական երգեր, Ե., 1970:
3. Կարապետյան Է., Օժիտը Հայոց մեջ, Ե., 1979:
4. <<Հայ ազգագրություն և բանահյուսություն>>, 1-25, Ե., 1970-2008:
5. Հայ ժողովրդական հեքիաթներ, 1-17-րդ հատ, ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ., Ե., 1959-2012:
6. Հայրապետյան Թ., Բուժման ծիսահմայական և կենսաֆիզիկական ցուցիչները հայ ժողովրդական հեքիաթներում, Պատմաբանասիրական հանդես, 2006, № 2:
7. Հայրապետյան Թ., <<Վիպասանքի>> հնագույն առասպելների դրսևորումները <<Սասնա ծռեր>> դյուցազնավեպում և հայկական հրաշապատում հեքիաթներում, Պատմաբանասիրական հանդես, 2008, № 2:
8. Հայրապետյան Թ., Տոմարական և աստղաբաշխական պատկերացումները հայ ժողովրդական հեքիաթներում, Պատմաբանասիրական հանդես, 2007, № 2:
9. Հարությունյան Ս., Անեծքի և օրհնանքի ժանրը հայ բանահյուսության մեջ, Ե., 1975:
10. Հարությունյան Ս., Բանագիտական ակնարկներ, Ե., 2010:
11. Հարությունյան Ս., Հայ հին վիպաշխարհը, Եր., 2004:

12. Հարությունյան Ա., Հայ հմայական և ժողովրդական աղթքներ, Ե., 2006:
13. Հարությունյան Ա., Հին հայոց հավատալիքները, կրոնը, պաշտամունքն ու դիցարանը. ընդհանուր ակնարկ, Եր., 2001:
14. Հարությունյան Ա., Սասունցի Դավիթ, Հայկական ժողովրդական էպոս, [առաջաբան, բառարան, տեղանունների ծանոթագրություններ], Եր., 2000:
15. Հարությունյան Ա., Քալանթարյան Ա., Ավետիսյան Պ., Գինին հայոց ավանդական մշակույթում, Եր., 2005:
16. Հովսեփյան Հ., Ղարադաղի հայերը, II գիրք, Բանախյուսություն (Կազմողներ՝ Վարդանյան Ս. Ա., Խենյան Է. Հ.), Եր., 2009:
16. Ղազիյան Ա., Հայ ժողովրդական ռազմի և զինվորի երգեր, Եր., 1989:
17. Ղանալանյան Ա., Առածանի, Ե., 1960:
18. Ղանալանյան Ա., Ավանդապատում, Ե., 1969:
19. Ղանալանյան Ա., Դրվագներ հայ բանագիտության պատմության, Ե., 1985:
20. Ղափանցյան Գ., Արա Գեղեցիկի պաշտամունքը, Ե., 1946:
21. Մելիք-Փաշայան Կ., Անահիտ դիցուհու պաշտամունքը, Ե., 1964:
22. Մկրտչյան Մ., Հայ ժողովրդական պանդխտության երգեր, Ե., 1961:
23. Մնացականյան Ա., Հայկական միջնադարյան ժողովրդական երգեր, Ե., 1956:
24. Պետրոսյան Ա., Արամի առասպելը հնդեվրոպական առասպելաբանության համատեքստում և հայոց ազգաձագման խնդիրը, Եր., 1997:
25. Պետրոսյան Ա., Հայկական էպոսի հնագույն ակունքները, Եր., 1997:
26. Պետրոսյան Ա., Հայոց ազգաձագման հարցեր, Եր., 2006:
27. Սահակյան Վ., «Սասնա ծռեր» վեպի պատումների քննական համեմատություն, Ե., 1976:
28. «Սասունցի Դավիթ», հրեյանական ժող., ԱրմՖան, Ե., 1939:
29. Տեր-Մկրտչյան Գ., Ճակատագրի տոնը (համբարձում), Հայագիտական ուսումնասիրություններ, գիրք Ա., 1979:
30. Օրբելի Հ., Հայկական հերոսական էպոսը, Ե., 1958:
31. Арутюнян С., Армянская мифология, “Мифы народов мира”, т. I, М., 1980.
32. Арутюнян С., Мифы и легенды древней Армении Ереван, 2007.
33. Емелянов Л.И., Методологические вопросы фольклористики, Л-д, 1978.

34. Мелетинский Е.М., Герой волшебной сказки (происхождение образа), М-а, 1958.
35. Мелетинский Е.М., Поэтика Мифа, М., 1976.
36. Петросян А., Армянский эпос и мифология, Ереван, 2002.
37. Пропп В.Я. Исторические корни волшебной сказки. Ленинград, 1966.
38. Пропп В.Я. Морфология сказки, изд. 2, М-а, 1969.
39. Пропп В.Я., фольклор и действительность, М., 1976.
40. Путилов Б.Н., Методология сравнительно-исторического изучения фольклора, Л., 1976.
41. Топоров В., Отражение индоевропейского мифа в древнеармянской традиции, "ИФЖ", 1977, № 3.
42. Фольклор. Поэтическая система., 1977.
43. Халатянц Г., Армянский эпос в истории Армении Моисея Хоренского, М., 1896.